

РЕЦЕНЗИЈА

рукописа ***Вршњачко насиље у школи – Какви су академски и социјални корелати за укључене ученике?***

аутора др Марије Марковић

На основу одлуке Наставно-научног већа Филозофског факултета Универзитета у Нишу (бр. 244/1-4-1-01, од 3. јула 2020.) именована сам за једног од рецензената монографије доц. др Марије Марковић, *Вршњачко насиље у школи – Какви су академски и социјални корелати за укључене ученике?*, те у складу са тим Наставно-научном већу Филозофског факултета Универзитета у Нишу упућујем следећи извештај.

Рукопис монографије Марије Марковић укупне је дужине 301 странице (фонт 12 Times New Roman, формат А4, проред 1) и састоји се из предговора, седам поглавља, списка референци, резимеа на енглеском језику, индекса појмова и индекса аутора. Најпре је дат *Садржај* (странице: 2-4) и *Предговор* (странице: 5-7). Централни део рукописа састоји се из следећих целина: *Карактеристике вршњачког насиља* (странице: 8-49), *Значај социјалних односа за индивидуални развој појединца* (странице: 50-115), *Специфичности проучавања вршњачког насиља као групног феномена* (странице: 116-139), *Чиниоци школског успеха/неуспеха* (странице: 140-155), *Преглед претходних истраживања о повезаности улога у вршњачком насиљу и школског успеха ученика* (странице: 156-160), *Могућности примене социометријских истраживања у проучавању васпитних проблема* (странице: 161-212), и *Емпиријско проучавање повезаности улога у вршњачком насиљу, социометријског статуса и*

школског успеха ученика (странице: 213-260). На крају рукописа наводе се *Литература* (странице: 261-292) и *Summary* (странице: 293-299). Индекс аутора и индекс појмова биће уобличени након прелома књиге.

С обзиром на то да је рукопис конципиран тако да задовољи стандарде научне монографије, књига *Вршњачко насиље у школи – Какви су академски и социјални корелати за укључене ученике?*, може бити од користи за даља научна проучавања дате области, студентима педагогије и сродних наука, али и практичарима, јер може допринети бољем разумевању проблема вршњачког насиља и његове повезаности са другим релевантним варијаблама.

Ауторка је на адекватан начин структурирала теоријски оквир реализованог емпиријског истраживања, конципирајући га у виду шест поглавља у којима су на јасан и систематичан начин изложене научно засноване чињенице о предмету проучавања. *Прво поглавље* се односи на одређење вршњачког насиља, указивање на врсте насилничког понашања, теоријске приступе проучавању вршњачког насиља, социјални контекст одрастања и учесталост вршњачког насиља у нашој средини и последице вршњачког насиља. *Друго поглавље* је резултат настојања ауторке да укаже на значај узимања у обзир специфичности појединца и његовог социјалног развоја, утицаја родитеља на социјални развој детета, специфичности социјалне интеракције код деце, социјалне компетенције у дечијим интерперсоналним односима, као и специфичности школског контекста као чинилаца који детерминишу социјални развој деце. *Треће поглавље* се односи на разматрање специфичности проучавања насиља као групног феномена кроз указивање на одлике социјалне интеракције ученика у одељењу, специфичности приступа насиљу као групном феномену, основне поставке теорије учесничких улога у вршњачком насиљу, специфичности улоге насилника, жртве, насилника/жртве и посматрача, као и на методолошке приступе проучавању вршњачког насиља. *Четврто поглавље* односи се на разматрање фактора који су повезани са појавом школског

успеха/неуспеха ученика, кроз њихово проучавање са аспекта фактора индивидуалног, вршњачког, школског, породичног нивоа и нивоа заједнице. *Пето поглавље* односи се на разматрање налаза претходних истраживања у којима је превасходно проучавана повезаност између улога насилника и/или жртве и школског успеха, и дат је компаративни преглед ризичних фактора за појаву школског неуспеха и насилничког понашања/виктимизације. У *шестом поглављу* ауторка објашњава теоријско-методолошке основе социометрије, основне социометријске поступке и оријентације, начине прикупљања и обраде социометријских података, могућности примене социометрије у проучавању друштвених група и специфичности примене социометријских истраживања у проучавању васпитања. Такође, у овом поглављу ауторка указује и на карактеристике деце различитог социометријског статуса и даје исцрпан преглед емпиријских истраживања о повезаности социометријског статуса и других релевантних варијабли. Седмо, завршно, поглавље односи се на приказ и анализу емпиријског истраживања ауторке којим се разматрају неки од недовољно истражених аспеката вршњачког насиља у нашој средини. Истраживањем се на иновативан начин доводе у везу улоге ученика у вршњачком насиљу, њихов пол, социометријски статус и школски успех. У тумачењу резултата истраживања, ауторка се ослања на своје темељно познавање релевантне научне и педагошке праксе, уважавајући карактеристике друштвеног контекста реализације студије.

Рукопис монографије Марије Марковић *Вршњачко насиље у школи – Какви су академски и социјални корелати за укључене ученике?* даје несумњив допринос педагошком проучавању феномена вршњачког насиља, стварајући добру основу за развијање програма превенције и интервенције у домену вршњачког насиља и указујући на потенцијално нова и занимљива истраживачка питања у тој области.

На основу свега реченог, имам част и задовољство да текст рукописа *Вршњачко насиље у школи – Какви су академски и социјални корелати за укључене ученике* аутора Марије Марковић препоручим за објављивање у форми научне монографије.

У Београду, август 2020. године

Ивана Јерemiћ

Др Ивана Јерemiћ,
доцент на Одељењу за педагогију и андрагогију
Филозофског факултета у Београду